

Målnummer: UM4609-10**Avdelning:** 1**Avgörandedatum:** 2012-01-20

Rubrik: En migrationsdomstols utredningsskyldighet har ansetts aktualiserad när den utlänning målet rör till domstolen gett in ett läkarintyg som indikerar att han eller hon i hemlandet kan ha varit utsatt för tortyr.

Lagrum:

- 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291)
- 4 kap. 1 § och 2 § utlänningslagen (2005:716)
- Artikel 3, artikel 15.2 och artikel 46.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (1994:1219)
- Artikel 7 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter
- Artikel 1 och artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Antitortyrkonventionen)

Rättsfall:

- Europadomstolens för mänskliga rättigheter dom den 6 mars 2001 i målet Hilal mot Storbritannien (appl. no. 45276/99)
- Europadomstolens för mänskliga rättigheter dom den 9 mars 2010 i målet R.C. mot Sverige (appl. no. 41827/07)
- MIG 2006:1
- MIG 2007:31

REFERAT

A reste in i Sverige den 9 november 2009 och ansökte samma dag om asyl. Han ansökte därvid bl.a. om uppehållstillstånd här. Till stöd för sin ansökan anförde A i huvudsak följande.

Samma dag som organisationen bildades, den 5 december 2003, gick han med i Cabindan Forum for Dialogue (FCD; FDC enligt A) i sitt hemland Angola. Hans arbetsuppgifter inom organisationen bestod bl.a. i att rapportera om våldshandlingar som begåtts mot Cabindas befolkning. De angolanska myndigheterna saknade kännedom om hans arbete. I mars 2009 skulle han för FDC:s räkning utreda en händelse i Cacongo genom att besöka fem cabindier som fängslats. Han anklagades då för att vara rebell. Personalen vid fängelset dödade hans arbetskamrat och själv blev han arresterad och placerades i en cell belägen i djungeln. Kommendanten, som var chef för fängelset, ville inte att den information som han hade om en tidigare händelse skulle komma ut. Under tiden som frihetsberövad blev han slagen, misshandlad med kniv och rinnande plast droppades på hans ben. Den 7 november 2009 fritogs han av bl.a. vicepresidenten för FDC. Denne såg till att han fick ett falskt pass och ordnade med resan till Sverige. Vid ett återvändande till Angola riskerar han förföljelse på grund av sin etnicitet och sin politiska uppfattning. Han löper även risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Migrationsverket avslag A:s ansökan den 25 januari 2010 och beslutade bl.a. att han skulle avvisas från Sverige. I skälen för beslutet angav verket i huvudsak följande. Det framstår som osannolikt att A gripits på grund av att han skulle besitta känslig information, eftersom de som fängslade honom inte hade någon vetskap om hans arbete för FDC. Hans berättelse är i många delar vag och detaljfattig, bl.a. när det gäller uppgifterna om fritagningen och omständigheterna kring hur och varför han lämnade Angola. Sammantaget är

hans berättelse inte trovärdig. Han har inte gjort sannolikt att han skulle utsättas för några asylgrundande omständigheter vid ett återvändande till hemlandet. A är därför varken flykting, alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Det har framkommit att A ska ha utsatts för misshandel och tortyr i sitt hemland och att han på grund av detta ska ha bestående skador. Några intyg beträffande skadorna har inte kommit in. A:s hälsotillstånd kan inte anses vara så allvarligt att det ska anses föreligga synnerligen ömmande omständigheter.

A överklagade Migrationsverkets beslut till migrationsdomstolen, som höll muntlig förhandling. A berättade bl.a. följande vid förhandlingen. Han har i hemlandet arbetat för en organisation som verkar för Cabindas försvar. Den hade inget att göra med FDC, som är ett angolanskt parti. Hans uppgift var att undersöka brott som den angolanska regeringen begått mot Cabindas befolkning. Han ledde en grupp på 70 personer. Militären fick vetskap om att det fanns en grupp som motarbetade den när organisationen sände ut s.k. fredsbrev. I samband med en demonstration i Cacongo den 1 mars 2009 dödades fem personer och 20 fängslades. När det senare visade sig att fem av medlemmarna i hans grupp saknades åkte han och en kollega den 13 mars 2009 till fängelset för att få bekräftat att gruppmedlemmarna fanns där. Kommendanten på fängelset hade ett fredsbrev som organisationen delat ut och antog därför att han och hans kollega tillhörde organisationen. Han var helt isolerad under tiden han satt fängslad och blev regelbundet misshandlad med några dagars mellanrum. Cellen låg i djungeln på ett ställe som användes av militären som träningsplats.

A gav in ett läkarintyg med tillhörande journalanteckningar till migrationsdomstolen. I intyget, skrivet av en vikarierande distriktsläkare vid en vårdcentral och daterat den 19 februari 2010, anges med hänvisning till anteckningarna att A:s skador med stor sannolikhet uppkommit på det sätt som han beskrivit. Av journalanteckningarna framgår att A uppvisat ett flertal skador i form av ärrbildningar och att han uppgett att dessa är ett resultat av att han blivit slagen med vapen, stuckits med kniv och fått brinnande plast droppad på sig. Av anteckningarna framgår vidare att A tidigare behandlats för hudproblem på grund av att han, enligt egen utsaga, tvingats sitta ett dygn med vatten upp till huvudet i ett mörkt hålrum fullt med exkrementer.

I samband med migrationsdomstolens muntliga förhandling anförde A, under åberopande av Europadomstolens för mänskliga rättigheter (fortsättningsvis Europadomstolen) dom den 9 mars 2010 i målet R.C. mot Sverige (appl. no. 41827/07), att han skulle anses ha uppfyllt sin bevisbörda vad avsåg påståendet om tortyr. Om läkarintyget inte var tillräckligt fanns det, enligt A, anledning att gå vidare med ytterligare undersökningar. Ansvar för att göra detta vilade på myndigheterna.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen (2010-05-06, ordförande Jönsson och tre nämndemän, varav två skiljaktiga), avslog överklagandet och anförde bl.a. följande. Det ingivna läkarintyget är kortfattat och utfärdat av en vikarierande distriktsläkare utan särskild kompetens beträffande tortyrskador. Vad som framgår av intyget och därtill hörande journalanteckningar om bakgrunden till de uppvisade skadorna är baserat på A:s egen utsaga. Sammantaget styrker inte läkarintyget A:s uppgifter om tortyr och kan inte heller anses medföra att ytterligare utredning är nödvändig. A:s berättelse innehåller ett flertal trovärdighetsbrister och motstridigheter i väsentliga delar. Den har också i viss mån trappats upp. Berättelsen har sådana brister att den inte kan läggas till grund för bedömningen av skyddsbehovet och A kan därför inte anses ha gjort sannolikt att han känner välgrundad fruktan för förföljelse eller att det finns grundad anledning att anta att han löper en konkret, individuell och framtida risk att utsättas för tortyrliknande behandling. Han kan

därför inte betraktas som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § samma lag. Två nämndemän var av skiljaktig mening och ansåg att A hade lämnat en trovärdig berättelse och genom den gjort sannolikt att han var att betrakta som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen.

A överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen, med undanröjande av Migrationsverkets beslut och migrationsdomstolens dom, skulle bevilja honom uppehålls- och arbetstillstånd och i första hand förklara honom vara flykting med rätt att erhålla resedokument eller, i andra hand, förklara honom vara alternativt skyddsbehövande. Till stöd för sitt överklagande anförde A bl.a. följande.

Av Europadomstolens dom i målet R.C. mot Sverige (se ovan) framgår bl.a. att det ofta är nödvändigt att ge asylsökande tvivelsmålets fördel. Europadomstolen konstaterade att om det finns starka skäl att ifrågasätta riktigheten i en asylsökandes berättelse är det den asylsökande som måste kunna ge en tillfredställande förklaring till motstridigheterna. Det av R.C. hos Migrationsverket åberopade läkarintyget om tortyrskador medförde att R.C., prima facie, skulle anses ha utsatts för tortyr, dvs. utgångspunkten för bedömningen borde, enligt Europadomstolen, ha varit att R.C. hade torterats. Då svenska myndigheter ansåg att det läkarintyg R.C. åberopat inte utgjorde tillräckligt stark bevisning för att R.C. verkligen hade blivit torterad ålåg det, enligt Europadomstolen, dessa myndigheter att säkerställa att ett godtagbart expertutlåtande anskaffades. Migrationsdomstolen har ansett att det läkarintyg som åberopats i hans eget fall inte styrker uppgifterna om att han utsatts för tortyr. Utgångspunkten för domstolens bedömning har varit hans egen berättelse och om den har kunnat anses trovärdig. Det finns emellertid inte starka skäl att ifrågasätta hans berättelse. Han har vidhållit de skäl han uppgett från början och hans berättelse är sammanhängande, detaljerad och präglas inte av motstridiga uppgifter. Den får också stöd av vad som framgår av den åberopade landinformationen. Hänsyn bör också tas till att han kan ha blivit traumatiserad av sina upplevelser i hemlandet och därför inte i alla avseenden förmår ge en klar bild av olika händelser. Han har uppfyllt sin bevisbörda och har därför rätt till tvivelsmålets fördel. Utgångspunkten för bedömningen i hans ärende borde vara att han har utsatts för tortyr. Ansvar för vidare utredning av hans skador övergår under sådana omständigheter till myndigheterna.

Det läkarintyg som han har gett in till migrationsdomstolen uppfyller de krav som enligt praxis ställs på ett läkarintyg. Att bakgrunden till de uppvisade skadorna är baserad på hans egen utsaga bör anses som oundvikligt då det torde vara ytterst sällsynt att det i ett asylärende finns vittnen som har bevittnat hur en sökande fått sina skador. Europadomstolen fann i den ovan nämnda domen att det ingivna läkarintyget angående tortyrskador gav en stark indikation på att skadorna hade uppkommit genom tortyr och misshandel, trots att det inte var skrivet av en expert som var specialiserad på tortyrskador. Migrationsöverdomstolen har i avgörandena MIG 2007:15 och MIG 2007:43 uttalat sig om vilka krav som ställs på läkarintyg i ärenden om uppehållstillstånd. I dessa fall har det dock varit fråga om att bedöma läkarintyg som bevis på sökandens hälsotillstånd i ärenden som gällde förekomsten av synnerligen ömmande omständigheter enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen.

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2010:23 konstaterat att det i praxis ställs högre krav på bevisningen när det gäller sådana omständigheter som den enskilde normalt sett bör kunna dokumentera och belägga medan beviskravet har ställts lägre när omständigheterna är mer svårbevisade. Det ställs med andra ord höga krav på den enskilde att förete bevisning om allvaret i en persons sjukdomstillstånd. Tortyrskador kan dock inte likställas med sjukdomstillstånd då sådana skador i regel åsamkats sökanden i hemlandet och ofta långt tillbaka i tiden, varför de måste anses vara mer svårbevisade än

sjukdomstillstånd. Det kan därmed inte ställas samma höga beviskrav när det gäller tortyrskador som när det gäller sjukdom. Det är också lättare för en sökande att skaffa ett specialistutlåtande som styrker en sjukdom än det är att få tag i ett expertutlåtande som styrker tortyrskador.

De skäl som han har angett för sin asylansökan är tillräckliga för att han ska anses ha rätt till skydd. Han har gjort sannolikt att han i hemlandet känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av politisk uppfattning eller att det i alla fall finns grundad anledning att anta att han i hemlandet kan bli gripen och utsatt för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. De risker han löper vid ett återvändande dit utgår från landets myndigheter och hotbilden mot honom finns därför i hela landet.

Vidare åberopade A i Migrationsöverdomstolen en landrapport den 1 september 2010 från brittiska Home Office avseende Angola (s. 18-23, 29-30 och 44). Han åberopade också ett läkarintyg angående sitt aktuella hälsotillstånd, utfärdat den 22 augusti 2011 av en annan distriktsläkare vid en vårdcentral, samt journalanteckningar från en sjukhusvistelse den 6-7 november 2011.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande.

Svenska domstolars utredningsskyldighet framgår av 8 § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Även svenska myndigheter har en utredningsskyldighet. Denna är emellertid inte lagstadgad men får anses framgå av allmänna förvaltningsrättsliga principer. Mot myndigheters och domstolars utredningsskyldighet ska ställas den sökandes åberops- och bevisbörda. Om den sökande lämnar en berättelse om tortyr som inte är osannolik och inte heller har uppenbara trovärdighetsbrister kan det uppstå en skyldighet för Migrationsverket eller en migrationsdomstol att utreda frågan vidare på lämpligt sätt. Sökanden kan erbjudas möjligheten att genomgå en s.k. tortyrutredning utförd av medicinskt skolade personer med specialkunskaper om tortyrskador eller få en rättsmedicinsk bedömning av skadornas ursprung.

Påståenden om tortyr bör bedömas på liknande sätt som andra skyddsskäl, dvs. först granskas tillgänglig bevisning och därefter granskas den lämnade berättelsen. Sedan sker en bedömning av om det gjorts sannolikt att ett skyddsbehov föreligger. Detta förfarande är förenligt med de i svensk rätt gällande principerna om fri bevisföring och fri bevisprövning. Det beskrivna förfarandet får även anses förenligt med Sveriges internationella åtaganden inom området. Det skulle vara en främmande ordning att tillerkänna ordet tortyr någon form av trumfstatus som alltid medför krav på omfattande utredning, hur illa underbyggt påståendet än är. Inte heller är det rimligt att bedöma bevisvärdet av ett intyg helt fristående från asylberättelsen. Ett bristfälligt intyg i kombination med en icke trovärdig berättelse kan inte rimligen medföra någon särskild utredningsskyldighet för svenska myndigheter. Kombinationen av en någorlunda trovärdig berättelse och ett bristfälligt intyg kan däremot vara skäl för ytterligare utredning. Detsamma får anses gälla vid kombinationen av en icke trovärdig berättelse och ett starkt intyg, under förutsättning att berättelsen inte är så bristfällig att det är i det närmaste uteslutet att den är sann. Om det föreligger både en trovärdig berättelse och ett starkt intyg kan ofta skyddsbehovet anses ha gjorts sannolikt varvid det saknas anledning till ytterligare utredning.

Europadomstolen understryker i sin dom i målet R.C. mot Sverige (p. 53) att staten har en skyldighet att ta reda på alla relevanta fakta, särskilt när det finns en stark indikation på att en sökandes skador kan ha orsakats av tortyr. Detta överensstämmer med den inom svensk rätt gällande officialprincipen. Förekomsten av skador på sökandens kropp är ett viktigt inslag i bedömningen men kan inte ses helt fristående. Hänsyn måste även tas till utredningen i övrigt, vilket i praktiken ofta innebär den asylsökandes berättelse. Om denna i

sig är präglad av grova trovärdighetsbrister kan detta inte undgå att påverka bedömningen.

I det överklagade beslutet från Migrationsverket, och under processen i migrationsdomstolen, har det varit verkets bedömning att A:s asylberättelse inte är trovärdig. En del av den bedömningen grundar sig på att han har ändrat och trappat upp sin berättelse om den verksamhet han har bedrivit i Cabinda. Detta rör sig om uppgifter som inte har direkt beröring med den påstådda tortyren eller händelseförloppet kring denna. Bristerna i den delen kan därför inte på ett uppenbart sätt förklaras av ett eventuellt trauma orsakat av den uppgivna tortyren.

Som ett komplement till berättelsen har A vidare gett in ett intyg av begränsat bevisvärde. Såvitt framgår är det ingivna intyget utfärdat efter ett enda undersökningstillfälle. I ljuset av Migrationsöverdomstolens tidigare avgöranden om krav på hur ett intyg ska se ut för att det ska tillmätas något bevisvärde (MIG 2007:15 och MIG 2007:43) är det av A ingivna medicinska underlaget så kortfattat och bristfälligt att det inte kan tillmätas något bevisvärde av betydelse. Därtill framgår av läkarintyget inget om den behandlande läkarens kompetens att avgöra frågor av det aktuella slaget, vilket ger läkarintyget ett ännu lägre bevisvärde. Eftersom A:s berättelse är präglad av trovärdighetsbrister kan läkarintyget inte bedömas ge en stark indikation på att denne har utsatts för tortyr. Därmed saknas skäl att utreda frågan vidare. Detta får även anses vara förenligt med uttalandena av Europadomstolen i målet R.C. mot Sverige.

Varken hos Migrationsverket eller hos migrationsdomstolen har det befintliga underlaget med tillräcklig styrka talat för att A utsatts för tortyr. Inte heller kan det anses ha funnits en stark indikation på att så varit fallet. Det har därför inte inneburit någon brist i handläggningen hos dessa att påståendet om tortyr inte utreddes mer än vad som skedde. A har inte gjort sannolikt att han har en välgrundad fruktan för att utsättas för förföljelse i sitt hemland. Det finns inte heller grundad anledning att anta att han riskerar att utsättas för tortyr eller andra grova övergrepp. Han är därför inte att se som flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2012-01-20, Trägård, Jagander och Nilsson Edin, referent), yttrade:

1. Tillämpliga bestämmelser m.m.

Från A:s sida hävdas att han i första hand är att betrakta som flykting och, i andra hand, som alternativt skyddsbehövande. Av 5 kap. 1 § utlänningslagen framgår att båda dessa kategorier av personer i princip är berättigade till uppehållstillstånd i Sverige. Med flykting avses bl.a. en utlänning som befinner sig utanför det land som personen i fråga är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av politisk uppfattning, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av sitt hemlands skydd (4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen). En alternativt skyddsbehövande är bl.a. en utlänning, som inte är flykting men som ändå befinner sig utanför sitt hemland därför att det finns grundad anledning att anta att han eller hon vid ett återvändande dit skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill, begagna sig av hemlandets skydd (4 kap. 2 § första stycket samma lag).

Förutom de nationella bestämmelser som redovisats ovan och som har sina motsvarigheter i det internationella och unionsrättsliga regelverket inom migrationsrättens område (t.ex. artikel 1 A i 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning och rådets direktiv 2004/83/EG av den

29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet) finns det även internationella konventioner inom området för mänskliga rättigheter som är av betydelse i detta sammanhang och som Sverige är bundet av. Både inom ramen för Europarådet och för Förenta nationerna (FN) har det antagits konventioner, vilka syftar till att förhindra att människor utsätts för tortyr och annan allvarlig "illabehandling". Några av dessa har särskild relevans för det nu aktuella målet.

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950 (Europakonventionen), som Sverige inte bara har ratificerat utan också gjort till en del av sin egen lagstiftning, innehåller ett förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (artikel 3). Förbudet är absolut i den meningen att det inte ens vid nödläge får vidtas några åtgärder som innebär en avvikelse från skyldigheten att upprätthålla förbudet (artikel 15.2). Någon bestämmelse som i detta avseende direkt tar sikte på migrationsmyndigheternas verksamhet finns emellertid inte i Europakonventionen. Det följer däremot, sedan lång tid tillbaka, av praxis från Europadomstolen att myndigheterna i de stater som har ratificerat konventionen också måste beakta dess artikel 3 när de överväger att t.ex. avvisa eller utvisa en person från det nationella territoriet (se bl.a. domen den 6 mars 2001 i målet Hilal mot Storbritannien, appl. no. 45276/99).

Inte heller innehåller Europakonventionen någon definition av t.ex. begreppet tortyr. Detta begrepp, liksom de övriga begreppen i artikel 3 ("omänsklig" respektive "förnedrande"), får i stället sin konkreta innebörd genom Europadomstolens praxis. Vidare ska tilläggas att staterna genom att ratificera konventionen också har förbundit sig att rätta sig efter Europadomstolens slutgiltiga domar i de mål där de är parter (artikel 46.1). Detta anses inte bara innefatta att domen ska respekteras i den bemärkelsen att t.ex. ett utdömt skadestånd ska betalas till den enskilde parten i målet utan också att staten i syfte att förhindra att andra individers mänskliga rättigheter kränks på motsvarande sätt ska vidta de eventuella ändringar i den nationella lagstiftningen eller dess tillämpning som kan vara påkallade av domen.

En motsvarighet till artikel 3 i Europakonventionen finns i artikel 7 i 1966 års FN-konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Inom ramen för FN har också antagits en konvention som uteslutande handlar om åtgärder för att förhindra bl.a. tortyr. I 1984 års FN-konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Antitortyrkonventionen) finns bl.a. ett uttryckligt förbud mot att "utvisa, återföra eller utlämna" en person till en annan stat, i vilken det finns grundad anledning att tro att han eller hon skulle vara i fara för att utsättas för tortyr (artikel 3). Förbudet i Antitortyrkonventionen gäller naturligtvis under motsvarande omständigheter också en tilltänkt avvisning av en person.

Till skillnad från Europakonventionen innehåller Antitortyrkonventionen en definition av vad som avses med tortyr. Enligt dess artikel 1 avses med begreppet tortyr varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon antingen för sådana syften som att erhålla information eller en bekännelse av honom/henne eller en tredje person, att straffa honom/henne för en gärning som han/hon eller en tredje person har begått eller misstänks ha begått eller att hota eller tvinga honom/henne eller en tredje person eller också av något skäl som har sin grund i någon form av diskriminering. Som ytterligare förutsättning anges att smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna. (Se prop. 1985/86:17 s. 4 och 12)

Ytterligare en nationell bestämmelse är relevant i målet. Enligt 8 §

förvaltningsprocesslagen ska rätten tillse att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Av samma bestämmelse framgår också att rätten vid behov kan ge anvisningar om hur utredningen bör kompletteras.

2. Målet R.C. mot Sverige inför Europadomstolen

Som framgått ovan hänvisade A redan i migrationsdomstolen till Europadomstolens dom den 9 mars 2010 i målet R.C. mot Sverige. Båda parter har därefter hänfört sig till domen i sin argumentation hos Migrationsöverdomstolen. Det finns därför anledning att här närmare redogöra för Europadomstolens avgörande i det målet.

R.C., en iransk medborgare, ansökte om asyl i Sverige år 2003. Han åberopade risk för förföljelse från de iranska myndigheternas sida av det skälet att han kritiserat regimen i hemlandet. Han berättade att han hade arresterats i samband med en studentdemonstration år 2001 och hållits frihetsberövad i två år innan han lyckades fly. Till Migrationsverket gav han in ett antal läkarintyg utfärdade av en läkare vid en vårdcentral. Enligt ett av intygen hade R.C. vissa skador och ärrbildningar på sin kropp. Vidare angav den undersökande läkaren i intyget att de skador som R.C. uppvisat mycket väl kunde härröra från den av honom beskrivna tortyren i hemlandet. Migrationsverket avlog asylansökan och angav i sitt beslut att det ingivna läkarintyget inte bevisade att R.C. torterats. Vidare fann Migrationsverket att R.C., med beaktande av att han inte varit partipolitiskt aktiv och inte haft en ledande roll vid några demonstrationer, inte förmått göra sannolikt att han vid ett återvändande till Iran riskerade att utsättas för illabehandling eller tortyr. R.C. överklagade beslutet till migrationsdomstolen, som avlog överklagandet. Domstolen fann bl.a. att R.C. trappat upp sina asylskäl, att hans berättelse inte var trovärdig när det gällde flykten från fängelset och att han inte visat att han hade utsatts för tortyr i sitt hemland. Domen överklagades till Migrationsöverdomstolen, som beslutade att inte bevilja prövningstillstånd. R.C. anmälde därefter ärendet till Europadomstolen och inkom, på begäran av domstolen, med ett läkarintyg utfärdat av en legitimerad läkare och specialist i rättsmedicin vid Kris- och traumacentrum, Danderyds sjukhus. Enligt intyget kunde de skador som R.C. åberopat mycket väl ha uppkommit år 2001 och de ärrbildningar som noterats på hans kropp hade ett utseende och en placering som väl överensstämde med uppgifterna om hur skadorna tillfogats honom. Undersökningsresultaten gav stöd åt slutsatsen att skadorna orsakats helt eller i stor utsträckning av andra personer och på det sätt som han hävdade. Det fanns enligt läkarintyget starka indikationer på att R.C. hade torterats.

I sin dom (p. 52-57) fann Europadomstolen (med sex röster mot en) att det förekom en del oklarheter i R.C.:s berättelse, bl.a. angående hans flykt från fängelset, men att det inte fanns anledning att ifrågasätta hans allmänna trovärdighet. Europadomstolen fann vidare att intyget från distriktsläkaren utgjorde en ganska stark indikation på att R.C.:s ärr och skador kunde ha orsakats av illabehandling eller tortyr. Vid sådant förhållande ankom det på Migrationsverket att skingra de tvivel som kunde kvarstå om orsaken till ärrbildningarna. Enligt Europadomstolens mening borde Migrationsverket, under sådana omständigheter, ha inhämtat ett expertutlåtande angående den troliga orsaken till ärrbildningarnas uppkomst. Då R.C.:s berättelse vann stöd av den ingivna rättsmedicinska bevisningen och av oberoende rapporter om situationen för regimkritiker i Iran hade han uppfyllt sin bevisbörda och därmed styrkt sitt påstående om att han gripits och torterats av iranska myndigheter efter en demonstration i juli 2001. Under sådana förhållanden låg bördan, enligt Europadomstolen, på staten att visa att det inte förelåg någon risk för att R.C. skulle bli föremål för behandling som stred mot artikel 3 i Europakonventionen efter ett återvändande till hemlandet. Med hänsyn till det försämrade läget avseende respekten för mänskliga rättigheter i Iran och att R.C. lämnat landet illegalt, varför han sannolikt skulle komma att uppmärksammas vid en inresa, fann Europadomstolen att det förelåg välgrundad anledning att tro att R.C.

skulle komma att utsättas för en verklig risk att frihetsberövas och behandlas i strid med artikel 3 om han tvingades återvända till Iran. En verkställighet av utvisningsbeslutet skulle därför innebära en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen.

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

En första fråga i målet är om migrationsdomstolens utredningsansvar aktualiserats i och med att A till domstolen gav in ett läkarintyg med tillhörande journalanteckningar, dokumentation som indikerade att han utsatts för tortyr.

Som Migrationsöverdomstolen uttalat i MIG 2006:1 är det den som ansöker om uppehållstillstånd som initialt har bevisbördan för att de omständigheter som ska föreligga för att ett sådant tillstånd ska kunna beviljas faktiskt är för handen. Av rättsfallet framgår emellertid också att domstolarnas officialprövning enligt 8 § förvaltningsprocesslagen påverkas av de speciella förhållanden som gäller för mål där skyddsbehov åberopas. Vidare poängteras i avgörandet att det i sådana sammanhang givetvis även har betydelse att besluten är oåterkalleliga, att de har stor betydelse för enskildas liv och att misstag kan leda till att enskilda utsätts för allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter. Trots att mål om uppehållstillstånd utgör ansökningsmål, och trots att det rör sig om en tvåpartsprocess, kan domstolen alltså få ett eget utredningsansvar. Detta innebär dock inte att domstolen själv i alla lägen måste genomföra utredningar utan domstolen kan ge anvisningar till parterna om vilken utredning som behövs. Som framgått ovan har Europadomstolen i sitt avgörande i målet R.C. mot Sverige intagit en liknande hållning. Enligt det avgörandet borde staten ha vidtagit ytterligare utredning genom att inhämta ett expertutlåtande angående den troliga orsaken till de skador i form av ärrbildningar som noterats hos R.C.

Migrationsöverdomstolen finner att förhållandena i det mål som nu är aktuellt har betydande likheter med de som var föremål för bedömning i målet R.C. mot Sverige. Även i det nu aktuella målet förekommer det trovärdighetsbrister vad asylberättelsen beträffar. Bristerna är dock inte så stora att berättelsen helt kan sägas sakna trovärdighet. I det intyg från en vikarierande distriktsläkare vid en vårdcentral som A gav in till migrationsdomstolen anges att A:s skador med stor sannolikhet uppkommit på det sätt som A beskrivit. Intyget, med tillhörande journalanteckningar, är visserligen såvitt framgår inte utfärdat av en läkare med särskild kompetens när det gäller skador orsakade av tortyr men det ger en indikation på att A:s skador kan ha uppkommit som ett resultat av tortyr eller annan illabehandling. Vid sådant förhållande borde migrationsdomstolen ha inhämtat ett expertutlåtande vad gällde skadornas uppkomst. Detta kunde t.ex. ha skett genom att migrationsdomstolen på egen hand inhämtat ett utlåtande från en sakkunnig inom området eller genom att domstolen uppdragit åt Migrationsverket att göra en motsvarande utredning. En sådan utredning bör inte företas inom ramen för förfarandet hos Migrationsöverdomstolen, som är sista instans i mål av det här slaget (se MIG 2007:31). Mot denna bakgrund finner Migrationsöverdomstolen att det finns skäl att visa målet åter till migrationsdomstolen för ny handläggning i enlighet med vad som anförts ovan.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen undanröjer migrationsdomstolens dom, utom såvitt avser ersättning till det offentliga biträdet och förordnanden om sekretess, och visar målet åter till migrationsdomstolen för ny handläggning.

Sökord: Alternativt skyddsbehövande; Asyl; Besträffning; Bevisbörda; Omänsklig; Förnedrande behandling; Kroppsstraff; Läkarintyg; Officialprincipen; Tortyr; Trovärdighet; Utredningsansvar; Utredningsskyldighet

Litteratur: Prop. 1985/86:17 s. 4 och 12
